

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDEN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Elsa Törnes spalt.

I myggsvärmens tecken.

III.

Jordbruksekonomiska sammanslutningar.

2.

(Forts.)

JAG HAR framför mig kontrollciffror för en krets på ett trettiotal ladugårdar från den dag föreningen trädde i verksamhet och sex månader senare. Detta är ju en så kort tid, att någon genomgripande förnyelse har icke kunnat åstadkommas, endast ett utnyttjande af de möjligheter, som förefunnits; och likafullt är förändringen till det bättre påtaglig och, omskrifven i siffror, förvånande.

Det är att märka, att föreningen startade under den för besättningarna gynnsammaste tiden på hela året, då efter en synnerligen god betessommar kreaturen voro vid god kondition och hade tillgång till förstklassigt hö, en del också till rotfrukter, men detta hindrar ej att sex månader senare var resultatet vida öfverlägset startningsdagens.

30 besättningar med 280 kor hade vid första profmjölkningen en medelsiffra af 4,53 kg mjölk pr ko. Sex månader senare var medeltalet 6,28 kg. Realiserar nu mjölken på platsen i genomsnitt till 10 öre, så betyder den första siffran 126:80 kr. pr dag och den senare 175:80 kr. per dag, alltså en stegring på 49 kr. pr dag. Stegringen, uträknad för månad, blir 1,470 kr. och för år 17,640 kr., en ej oväsentlig summa för ett trettiotal jordägare, af hvilka de flesta ha 5 à 6 kor.

Huru har då denna stegring åstadkommit och kan den räknas kontrollföreningen till förtjänst?

Vi besvara den sista frågan först, — med ett obetingadt ja. Utan kontrollföreningens mellankomst hade helt säkert tillståndet varit sämre på våren än på hösten, detta på grund af fodrets sämre beskaffenhet på våren, i enstaka fall också minskad fodertillgång, vidare genomgående brist på rotfrukter och ej minst djurens ensidiga stillastående hela vintern i långt ifrån förstklassiga ladugårdar och därmed sammanhängande bristfällig rykt.

Huru har då kontrollverksamheten segerrikt kunnat bekämpa alla dessa missförhållanden?

I första rummet genom en mera rationell distribuering af fodret och ett bättre tillgodo-seende af djurens verkliga näringsbehof. Därnäst genom bättre hygienisk vård.

En mjölkko skall i första rummet ha en viss mängd foder i förhållande till sin kroppsvikt, för att normalt vidmakthålla denna; är det ett ännu ej utvuxet djur, skall mängden af näring beräknas äfven för tillväxten. Bär kon på kalf, måste hänsyn tagas därtill både till mängd och foderval.

Men en mjölkande ko skall utöfver hvad hon behöfver för underhåll af sin kropp och even-

PRINSESSAN MARIE OCH PRINS LENNART

Atelje Jæger foto.

tuellt för tillväxt ha så stor mängd foder, som motsvarar hennes mjölkproduktion.

Det är på denna punkt, som det syndas oerhördt under det gamla kontrollösa systemet.

Man ställer tanklöst den högmjolkande och den icke mjölkande kon på samma stat, till fördärf och plåga för dem båda och ej minst till skada för sin egen börs. Man utgår sannolikt ifrån att en ko, af sund instinkt, ej förtär mer än hon har godt af, men redan detta är ett misstag, då det gäller ett i fångenskap hållet djur med under generationer förvillade vanor; och därtill kommer, att till kroppens underhåll i allmänhet och till frambringande af mjölk fordras ganska väsentligt *olika* föda och kon har icke såsom de fria djuren möjligheter att välja och rata. Därför måste hennes vårdare välja för henne.

Emedan detta val förutsätter vida större kunskaper och ett mera skoladt omdöme än det, hvaröfver våra genomsnittsjordbrukare i nuiden förfoga, äro kontrollföreningarna af en så utomordentlig betydelse ej blott för den enskildes ekonomi, utan för hela landbrukets utveckling.

Hvarje ladugård blir ett jordbruksinstitut i smått, där kunskap i modern och rationell jordbrukslära meddelas till alla vakna och mottagliga sinnen.

Jag återkommer till den tanke jag utkastade i denna artikels första del, att bland dem, som icke funnit ett tillfredsställande innehåll i sitt lif, kanske bland de tusenstals kvinnor, som snarare drifvits än själfvilligt och öfverlagdt kastat sig in i de själförsörjandes framstormande hop och därvid trängts in i någon intellektuell eller social återvändsgränd, från hvilken ingen utveckling är möjlig och där hvarje utsikt öfver de fria vidderna är stängd af höga hus och små skrankor, jag tänker mig att bland dessa eller bland dem, hvilkas slitna nerver ropa efter ljus och luft, kan finnas många, för hvilka lifsinnehållet, befrielsen och räddningen skulle kunna heta: "en liten torfva af den svenska jorden att bruka till egen och andra varelsers lycka".

I ett sådant fall blefve väl den första frågan: "Hvar tar jag medel?" men redan den nästa "Hvar tar jag kunskapen?" "Är jag vuxen ansvaret?"

Jag är öfvertygad om, att hvar och en, som kommer med en redbar vilja och ett girigt förstånd, både finner kunskapen och mäktar ansvaret just på grund af de hjälpare händer, som på dessa områden från alla håll räckas honom eller henne, just tack vare sammanslutningarnes princip och i alldeles särskild grad tack vare kontrollföreningarnes tillvaro.

Kontrollföreningens uppgift är att vägleda jordbrukarens omdöme i hvarje detalj, som rör djurens vård och underhåll och detta icke genom att binda utan genom att stödja och upplysa.

Kontrollföreningens journalens siffror är det intressantaste studium, som kan läggas fram för en vetgirig jordbrukare, framför allt, om de gälla en förenings första år innan ett systematiskt arbete hunnit åstadkomma jämna och likartade resultat.

Vi veta, att det är genom våra felsteg vi bli klokare och genom våra misslyckanden, som vi finna vägen till framsteget. Det är därför icke de jämna, vackra och normala siffrorna, som äro de lärorikaste, utan fastmer de, som skarpt avvika från normen, åt ena sidan fördelaktigt och åt andra sidan ogynnsamt. De förra utvisa hvarthän man bör sträfvat att komma och kan komma, de senare drifva oss att söka efter *orsakerna* till missförhållanden och misslyckanden.

I olika delar af vårt land ha kontrollföreningarna förenat sig om en viss prisberäkning för en *likvärdig* mängd foder af hvad slag det vara må, t. ex. hö, halm, grönfoder, hafre, oljekakor, rotfrukter o. s. v.

Till norm för denna *likvärdiga* foderenhet — likvärdig såväl till näringsinnehåll som till pris — har man tagit *ett kg. blandadt kraftfoder* och benämmer denna norm *en foderenhet*.

(Kraftfoder kallas det koncentrerade fodret med stark fett- och ägghvitehalt, såsom hafre, pressade oljekakor af jordnötter, bomullsfrö, solrosfrö och mera dylikt. Emedan dessa foder ofta hafva utpräglad ensidiga egenskaper, användas de i blandning. Hö och friskt bete äro däremot allsidiga foder, som kunna gifvas enbart.)

Efter denna norm beräknar man nu, att *två* kg godt hö eller *tre* kg dåligt, *fyra* kg halm, *tio* kg rotfrukter, *åtta* kg. grönfoder, *en* dryg kg hafre o. s. v., hvar för sig utgöra *en foderenhet*, d. v. s. lämna ungefär lika stor näringsmängd och betinga samma pris som *en* kg blandadt kraftfoder.

Priset för *en* foderenhet beräknas i den trakt, från hvilken mina siffror äro hämtade, till 12 öre, i andra till 11 eller 9, allt efter konjukturer, kommunikationsförhållanden m. m.

Om jag nu vet, huru många foderenheter ett djur behöfver, dels till underhåll af sin kroppsvikt, dels till frambringande af mjölk, så gäller det sedan, att på ett för djurens hälsa, för mjölkens godhet och för vår egen kassa fördelaktigt sätt utvälja och sammansätta djurets näring. Om *tre* foderenheter åtgå till djurets underhåll och *en* foderenhet för hvar tredje liter mjölk, — en vanlig beräkning — då behöfver exempelvis en ko, som mjölkar 9 liter dagligen 6 foderenheter.

Huru åstadkomma dessa 6 foderenheter?

Ingen skulle väl falla på den idén att gifva 6 foderenheter af enbart rotfrukter, ty ett djur skulle ej kunna förtära 60 kg rofvor eller betor, mjölken skulle ej bli god och smöret skulle ej bli för läckert. Detta vore undernäring, missushållning och felberäkning, äfven om vi producerade rotfrukterna långt under det beräknade priset.

Ingen faller det heller in att utfodra med enbart 6 kg hafre. Men otaliga djur i vårt land utfodras ensidigt med dåligt hö och dito halm.

Om sålunda ett djur, som behöfver 6 foderenheter, är hänvisadt att taga dessa ur enbart hö och halm och höet dessutom är dåligt, så skulle det behöfva förtära c:a 20 kilo vikt i torrfoder pr dag. Det kan djuret inte och blir vid sådan utfodring antingen själf undernärd eller sjunker mjölkproduktionen eller inträffa båda dessa förhållanden. Gifva vi denna ko ett par kilo hafre pr dag och låter henne för öfrigt äta hö och halm efter behag, då behöfver hon ej bli undernärd, men en rationell utfodring, vare sig fysiologiskt eller ekonomiskt, blir ej heller detta. Och den blir det ännu mindre, om bredvid kon, som mjölkar 9 kilo, står en annan, som mjölkar 3, och bredvid denna en eller två sinkor, som alltså mjölka ingenting eller helt obetydligt och alla få äta hö och halm efter behag och dessutom ett par kilo hafre.

Den som blott mjölkar 3 kilo har ej bruk för mer än 4 foderenheter, hvad hon får däröfver är bortkastadt och mer än så, hon tar skada af det, och likaså sinkorna, hvilka ofta få betala sin öfvernäring med risker vid kalningen. — Helt nyligen har jag bevittnat ett sådant fall, då en präktig kalfko fick släppa lifvet till såsom följd af för kraftig utfodring.

Jag har förutskickat dessa antydningar såsom bakgrund för några siffror från kontrollräkenskapen.

Som jag redan nämnt, beräknas priset för *en* foderenhet i min bygd till 12 öre. 100 foderenheters pris är sålunda 12 kronor. Salupriset på mjölken är i bästa fall 12 öre. Förvandlad till smör och skummjolk mindre, så att om mjölken skall betala fodret, skall af 100 foderenheter (till pris af 12 kr.) produceras genomsnittligt 130 kilo mjölk. Är fetthalten synnerligen god räcker det med 125 kilo. Hvad därunder är betyder förlust. Är fetthalten synnerligen låg, fordras 140 kilo och däröfver för att betala fodret.

Hvad sägs nu därom att af 30 ladugårdar inom en förening fanns icke *en*, som på första kontrolldagen betalade de 100 foderenheter med 12 kronor. Den som nådde högst betalade med 11: 86 och den lägsta med 2: 60. Emellan dessa båda funnos alla tal representerade. Aderton af de 30 producerade sin mjölk till ett mycket högre pris pr liter än det högsta, som vid försäljning kunde erhållas, nämligen 12 öre. I rakeaskapen förekommer t. o. m. sådana siffror som 20, 23, 28, 30 öre pr liter producerad mjölk; talrikast förekomma 14 och 17 öre; alltså en genomgående förlust på alla händer, trots gynnsam årsväxt, gynnsam årstid och en kostnadsberäkning, som ej omfattar något annat än djurens direkta utfodring.

Under det smörpriset på orten var 1,80 à 2 kr. producerade dessa trettio sitt smör i genomsnitt till 3:25, alltså en förlust på hvarje kg af 1: 25, i bästa fall. Den dagliga tillgången på smörfett var vid denna tidpunkt c:a 45 kg. Antaga vi att hälften häraf användes till smörproduktion, representerade den gemensamma förlusten pr månad 843,75 kronor.

Om ett sådant oeffterrättighetstillstånd fortsätter ett helt år i en bygd, så är det liktydigt med en förlust för denna bygd af 10,125 kr., för hvarje ko 36 kr. — Vi räkna alljämt med endast 30 besättningar och 280 kor. — Har detta tillstånd fortvarat under ett tital år, så har denna bygd förlorat 101,250 kr. blott på dessa trettio besättnings smörproduktion, beräknad till halfva mängden af det producerade smörfettet. Har den andra hälften användts lika illa, så är förlusten dubbel eller 202,500.

Är det sedan underligt, om man klagat öfver, att ladugården ej bär sig, att jordbruket ruinerar, att man måste skaffa penningarne annorstädes ifrån.

Och hvarifrån tar man medlen att täcka så afsevärda förluster. I vissa trakter från skogen, genom skogshandtering och skogssköfving så länge något finns att sköfva, på andra genom köpenskap, jobb och spekulationer eller krånglar man sig fram med lån och inteckningar, till dess man icke gitter längre. Då kullerbytterar man eller emigrerar. I bästa fall säljer man gård och grund och låter en annan, som har en sparad slant, pröfva sin lycka.

Men att förhållandena *äro* sådana, bevisar icke, att de *måste förblifva så*.

En blick på kontrollsiffrorna efter blott ett halft års tid väcker redan ett välgrundadt hopp om nya bättre tider som stunda för vårt land och dess modernäring, blott kunskap får lysa och sammanhållning får stödja deras arbete, genom hvilka framsteget skall komma och befastas.

ELSA TÖRNE.

(Forts.)

PÄRMAR

Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Kanna erhållas i närmaste bokhand-
Iduns pärm, röda med guldtryck... 1: 50 del eller direkt från Iduns expedition,
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50 om rekvisition och likvid i postansöning
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna... 0: 50 insändes.

När viljan pröfvas.

En midsommarberättelse från den gamla goda tiden för Idun af **Elsa Stenberg.**

TROTS ALLA växlingar i seder och åskådningar blir det mänskliga känslolivet sig likt genom tiderna. Hjärtat förändrar sig ej. Dess strider äro alltid desamma. Inedanstående skiss, har den unga författarinnan visserligen sökt sig tillbaka till hänsvunna år, för att däri inrama sina figurers öden. Men hvad de genomleva är sig likt från generation till generation.

SMÅFLICKORNA hade olifvit skickade till skogs med guvernanten för att plocka gullvifvor. Men söta mor hade sagt, att Marie-Charlotte gärna kunde sprita ärter uppe på gafvelrummet, tills mor kom upp och såg efter, att de voro ordentligt spritade. Sedan hade båda föräldrarna stängt sig inne i biblioteket med brukspatron på Hacksta, som kommit ridande på förmiddagsvisit, tjock och rödbrusig, i blårutig frack, byxorna försiktigt instuckna i de höga blankstöflarna och sirlig halsbindel, så hög, att han kunde kvävas.

Marie-Charlotte hade mött honom på farstugan, då hon kom springande från bagarstugan tvärs öfver gårdsplanen i sin korta bakjortel med förklädet fullt af varma kringlor. Helst hade hon velat smyga förbi honom, som om han varit luft, men i stället hade hon måst niga beskedligt och tacka artigt för hans komplimanger och rosenbuketter i skärt silkespapper. Men då han vändt ryggen till för att göra sin réverence för söta mor, hade hon i ett anfall af blandad förtviflan och trots och i skydd af salskammarens halfmörker räckt lång näsa efter honom — som en liten ouppfostrad barnunge — och alls icke som söta mors sedesamt undergifna dotter.

Ty nere i biblioteket i söta fars gröna skinnlänstol friade brukspatron Göran Hakenusombäst till henne, den tjuguariga Marie-Charlotte Brunæus — och hon kunde ej för sin död tåla honom . . .

Ute föll sommarregnet tröstlöst stilla på snäckrabatternas gulröda pioner, och från linden, som stack sina smäckra grenar ända in genom hennes fönster, föllo då och då gula, doftande blommor på det halffärdiga gröna sidenbroderiet på hennes sybord. Nere i hagen stod majstången halfklädd med slokande blom och trampade liljekonvaljer och ögonfröjd, som just där växte som tätast, på tårna. På eftermiddagen skulle prostens på Berga och barons på Bjälby komma farande i sina ståtliga, tunga familjekipage med betjänt i livré på kuskbocken, och det skulle bli ett virrvarr af petits-mots och flatterier, af sidenkjortlars lätta brus och eklatanta frisyrier, och inne i gula salongen skulle den gamla förnäma, styfryggade friherrinnan Orre ur sidenpiraten leta fram sin briljanterade snusdosa och bjuda söta mor, medan hon förargades i fina, väl valda ordalag öfver vädret, som hindrade ringkastning och sommar-dans kring ängens doftande höstackar, som stodo och ruttnade i vätan.

Marie-Charlotte suckade, så att de svarta, hängande korskrukslockarna darrade mot den bleka kinden. Men icke var det af bekymmer för den arga väderleken — det finge gärna för henne stå som spön i backen hela långa eftermiddagen. Hvad brydde hon sig numera om dans och courtise, smicker och barnsligt pladder som andra unga, oerfarna herrgårdsfröknar? Hon skulle ej röra ett finger i natt

för att i hemlighet plocka de sju midsommarblomstren, som hade kraft att framkalla drömmar om den tillkommande, om man sof med dem under örngåttskudden. Det var förbi med plisanterier och ljusa drömmars tider — förbi med allt — all lifvets sötma och skönhet. Hädanefter skulle världen endast vara grå och enformig hvar dag för henne, och inga andra tankar skulle hon få bära inom sig, än de som gingo ut på att göra den rika, fula Göran Hake till lags.

Hon höll upp nackspegeln mot sitt smala ansikte och andades häftigt. Så blek hon var med ögonens tunga svårmod under de finbågade, svarta brynen! Cher Dieu, det hade kunnat hända hela världen, detta, kusinerna på Blästa, den karska, högmodiga mamsell Erika Blume — alla — — — men icke henne. Hon hade trott och förtröstat så frimodigt envist hela vintern, att hon tyckte sig mäktat böja ödet, hade också med trotsig kraft vändt Göran Hake afvigsidan till — och profilen, som var litet uppnäst, allt för att han skulle vända sin amour från henne. Men nu var det öfver henne i alla fall, det oundvikliga, obevekliga, och hvad var annat att göra än lyda beskedligt och niga ja med brännande sorg i hjärtat?

Ty det var visst värdt att ha en egen mening här i världen, att vilja ett, när söta mor ville ett annat. Eller att hoppas att bli hörd, äfven om man skulle våga sig fram med sitt hjärtas hemlighet, sin skygga, bäfvande amour för en annan. Söta mor skulle ej tro, att det var annat än barnligheter och trots — kanske också litet flickaktig motvilja och bäfvan inför ansvaret af ett stort, kräfvande hushålls plikter. För henne var amour ingenting annat än svärmeri och bêtiser — och man grundade ej ett äktenskap på något så ohållbart som bêtiser, utan på förständig tillgifvenhet, allvar och ömsesidig plikt-känsla. Åh, söta mor skulle ej ens förstå, att hon ej kunde med Göran Hake! Det var, som om hon aldrig varit ung i sina da'r, aldrig haft unga, bäfvande tankar, drömt blyga, överkliga ungmödrömmar. Mor var något starkt, klokt och korrekt — som såg på lifvet, sådant det var, tänkte Marie-Charlotte bittert välvist — icke sådant man ända tills nu drömt, att det skulle te sig. Hon skulle bara bli ond — så förskräckligt som mor blef ond — med sammanpressade läppar och lugna, iskalla, kloka ord.

Och Marie-Charlotte skulle gå ut från mors kammare med minnet af den hårda, korrekta straffpredikan som köld öfver sitt lilla svärmande hjärtas skira drömmar i det blå. Och hela natten skulle hon ligga vaken och tänka på hur det gick med den genstörtiga Cecilia Brandling, som dog förskjuten af sina föräldrar i främmande land, för det hon gifte sig mot deras vilja. Och på mors ord om motsträfviga barn, som ej förstå, hvad som är till deras bästa.

Hennes bästa? Men skulle också baron Adrian tycka, att det var till hennes bästa, om hon blef den snåle, fete Göran Hakes hustru?

Han var så smärt och sirlig, baron Adrian, med bred, god panna och strävt, brunt hår, som man i smyg kunde gå och önska att få stryka lent tillbaka öfver hjässan. Han brukade sitta med henne och guvernanten som förkläde vid spinetten i gula salongen under de långa, ljusa våreftermiddagarna och se på henne under de korta, täta ögonhåren med heta, blyga, blå blickar, se in i hennes själ, tills hon utan att veta det gaf honom den. I pingstas hade de helt apropå träffats ensamma vid rosenrabatten nere i trädgården, och han hade fattat hennes hand och stammat något — då hade hon slutit ögonen inför det högtidligt underbara, som hon kände borde komma — men det blef aldrig till annat än att gula tulpaner

— gula tulpaner voro så oändligt charmanta i hennes hår . . . och hvarför blef det aldrig annat?

Marie-Charlotte höjde hufvudet och stirrade tröstlöst ut i det strömmande regnet. Hvarför skulle baron Adrian vara så horribelt blyg, att han ville rodna upp till öronen, bara man såg på honom? Är icke en försagd chevalier en styggelse inför Gud och sin käraste? Och kan den icke bli till evig chagrin för honom själf och den han älskar, denna jämmerliga blyghet, som visserligen kan kläda en frökens mjuka ansikte, då den stiger som rodnad på hennes kind, men aldrig blifver annat än till spott och spe, då den förstummar en kraftig mans läppar i det rätta ögonblicket.

Hon for upp med bägge händerna tryckta mot hjärtat. "Mais si vous comprenez, que je vous aime bien . . ." mumlade hon ömkligt. De raderna hade baron Adrian strukit för med rödaste bläck i hennes fransyska versbok den aftonen på julbalen, då det dansats ända till klockan elfva och hon haft tillfälle att gifva honom två hela danser, utan att söta mor observerat det, där hon krusade de nådiga fruarne i salongen. Hvad hon då litet fäst sig vid de snåla blickar Göran Hake fäst på henne, där hon ystert lyfte sin tunna kjol i dansen, så att den hvita silkesstrumpan lyste mot hennes svarta sko, hur hennes skratt brutit ostyrigt ungt och själfsväldigt från hennes läppar inne i det röda kabinetet, då den halfgamle ville göra henne sin sirligaste réverence med hand på hjärtat, men benen vägrade honom sin tjänst!

Och hur annorlunda var icke allt nu!

Hvad skulle baron Adrian väl säga, när han i morgon kom på visit för att önska familjen en aimable midsommar, och finge se Göran Hake sitta vid hennes sida och med den gynnade friarens förtrolighet hålla hennes hand i sin? Skulle ej då ändtligen det blyga, blå i baron Adrians ögon blifva hvasst som stål och handen hårdt knyta sig om spatserröret och det stigande blodet på kinden i harmsen vrede rusa tillbaka till hjärtat, tills han stod där blek och endast såg på henne . . .

Men då skulle hon resa sig allvarlig och tyst och räcka honom handen, och han skulle förstå, att det var för sent — att han ingenting annat hade att göra än resignera — eller sörja sig i grafven, som är så modernt och intressant . . . åh, hon skulle aldrig stå det ut! . . .

Marie-Charlotte Brunæus reste sig med sammanpressade läppar, rak och smärt i sin tunna, gula lenonklädning. Det kom ett vildt, hjälplöst uttryck i de mörka barnögonen. Cher Dieu, fanns då ingen utväg att få säga honom till, innan allt var för sent — åh, hon var så värnlöst, bittert ensam i hela vida världen, så helt allena i striden, så fattigt öfvergifven, där hon stod — och därnere mor, som kunde komma och hämta henne i hvart ögonblick, mor i sin förnäma, stränga myndighet, mor, som hade makten . . .

Hon tryckte armarna tätt mot sidorna och klämde sig in till fönsterposten som ett skrämmt barn. Den olyckliga Cecilia Brandling — den arma! Och de hade lämnat henne allena, när mannen dog — och satt hennes porträtt mot väggen uppe på vinden! — Åh, att vara så rädd och ensam!

Men att kyssa Göran Hake, att vara tvungen att kyssa hans fuktiga, mjuka läppar . . . Att lefva ett helt lif med honom — hela lifvet . . .

Hon mätte med blicken afståndet från fönstret och till marken. Stora trappan vågade hon ej gå, där kunde mor möta när som helst. Men många gånger hade hon hoppat från höstackarna på ängen och loftet i ladugården ned på bara marken från mycket större höjd, — och det var icke för afståndets skull hon blef blek.

Men så tog hon språnget.

Begär alltid

Granit-emaljerade

Gifvfria och syrefasta.

Prisbilliga.

KALMAR ANGKVARN A.-B:s

Hafregryn & Sundhetsmjöl

SVEA

Prisbelönta med högsta utmärkelser.

tillverkade af utsökt råvara på tidsenligaste sätt, äro nutidens förnämsta.

Finnes hos hvarje välorterad specerihandlare i riket.

KOCKUMS KOKKÄRL

Fås på begäran öfverallt i hela världen.

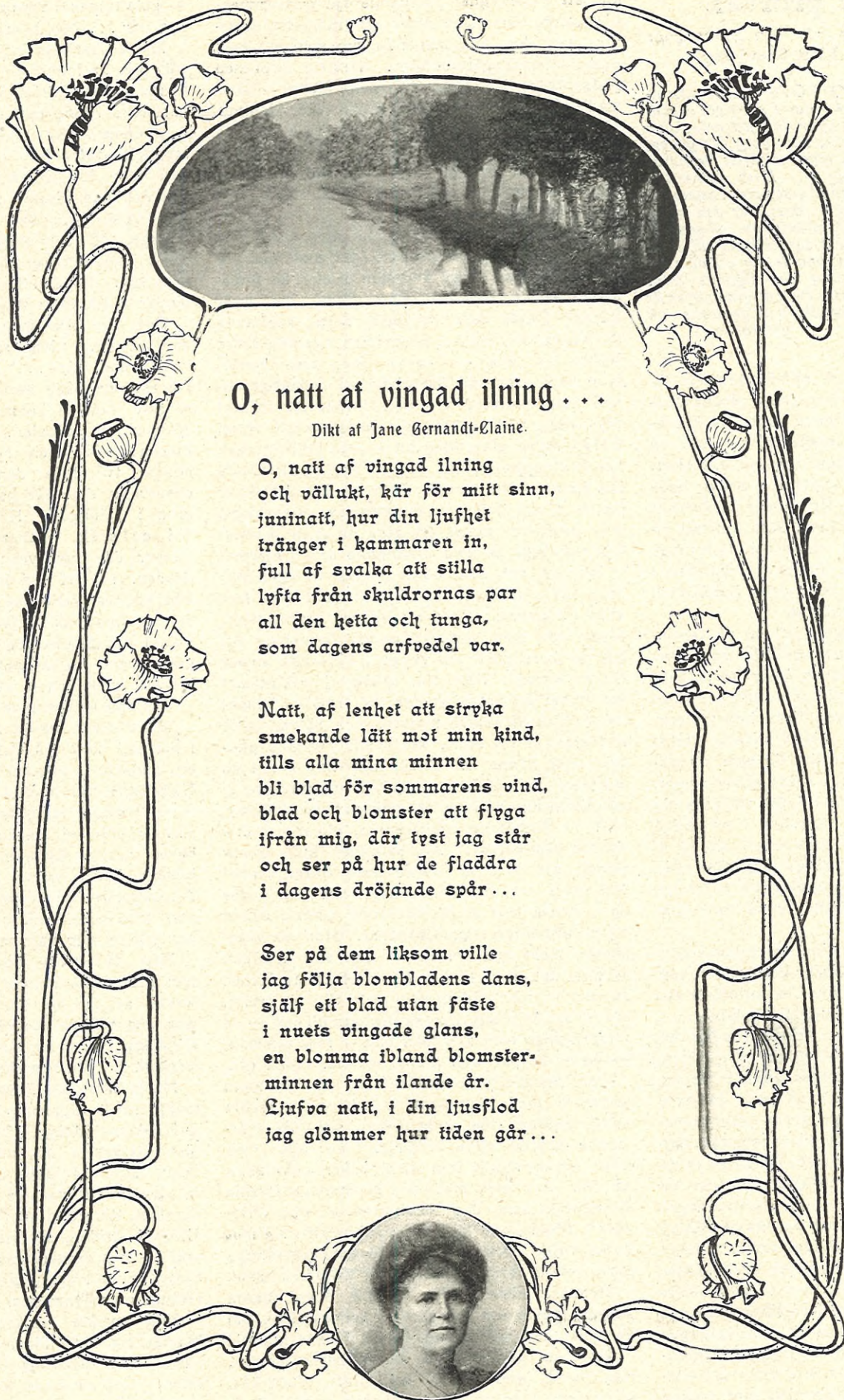
Ute regnade det ännu. Spenatsängar och morotsland nere i köksträdgården stodo våta och frysan- de i hällregnet. Nar- cisserna på rabatten utanför sommartemp- let slokade med huf- vudet, och då hon sprang genom lind- allén, sjönk hennes fot i leran. Hon frös om de bara armarna, och hon hade glömt både schäferhatt och schal uppe på gafvelrummet i hörnskapet.

Men strax utanför grinden höll hon på att fara i famnen på någon i vid, rutig regnrock och drypan- de hatt.

De stannade båda, och hon bjöd till att skratta, men i stället ville gråten fram. Hon stod där i sin drypan- de, tunna lenonkläd- ning med barhals. Det hade fallit lindblom i hennes svarta hår, och några af de gula blom- morna hade samlat sig i barmens uringning och lyste varmt mot det lena, hvita skin- net. Hon höll hufvu- det högt, och ögonen lyste blanka och stolta i det bleka ansiktet, men ändå var det nå- got skälvande och vekt i munnens linjer, och blicken liksom bad om skydd.

Han stod och stirra- de på henne, röd i an- siktet. Här hade han gått i en timmes tid i hällregnet i hopplös väntan på att få se en skymt af henne nå- gonstädes, och nu stod hon framför honom, utan att han ens visste hur eller hvarifrån hon kom, — blek, darrande, sådan han aldrig sett henne förr. Han skulle velat lyfta henne i sin famn, bära henne bort undan regnet och allt ondt, säga henne hur han brann af längtan att få bjuda henne sitt beskydd, men hon hade öfverrumplat honom så helt, att han ej ens fann någon lämplig fras att uttrycka sin glädje öfver att se henne. Och därför stod han stel, orörlig och sade inte ett ord.

Hon misstog sig om orsaken till hans stum- het, tog den för något annat och sämre och blef blossande röd. Hans bestörta blick liksom kylde henne, hon kände hur den gled öfver hen- nes ynkliga gestalt, och med ens kom hon ihåg, att hon var utan hatt och schal. "Jag tänkte . . . jag skulle," sade hon stammande. "Jag plockar blommor," tillade hon stelt och kallt.

O, natt af vingad ilning . . .

Dikt af Jane Gernandt-Elaine.

O, natt af vingad ilning
och vällukt, kär för mitt sinn,
juninatt, hur din ljushet
tränger i kammaren in,
full af svalka att stilla
lyfta från skuldrornas par
all den hetta och tunga,
som dagens arfvedel var.

Natt, af lenhet att stryka
smekande lätt mot min kind,
tills alla mina minnen
bli blad för sommarens vind,
blad och blomster att flyga
ifrån mig, där tyst jag står
och ser på hur de fladdra
i dagens dröjande spår . . .

Ser på dem liksom ville
jag följa blombladens dans,
själf ett blad utan fäste
i nuets vingade glans,
en blomma ibland blomster-
minnen från ilande år.
Ljufva natt, i din ljusflod
jag glömmar hur tiden går . . .

"Fröken Marie-Charlotte," började han, men hon afbröt honom med ett nervöst skratt. Det pinade henne, att han stod där och gapade, hon skulle velat taga honom i kragen och ruska blyghet och tveksamhet ur honom. Det kom öfver henne en lust att retas midt i all smärta och hon sköt spotskt ut underläppen.

"Än baron då?" sade hon spefult. "Kan- ske baron också plockar blommor?"

"Nej," sade han enkelt, ännu mer förvånad. Hennes sätt var så märkvärdigt knappt och upprördt, och hon såg på honom med stora, vredgade ögon, fast han ej visste med sig att

halfva vägen till närmandet, fast han ändå måste förstå, hvad det gällde, ville hon trycka händerna mot hjärtat af sorg och besvikenhet, och hon vände honom tyst ryggen.

Men med ett enda steg var han framme hos henne och grep henne hårdt om händerna.

"Och fröken Marie-Charlotte begär, att jag skall gratulera?" sade han upprördt.

Hon höjde ögonen till honom, häpen öfver den bistra våldsamheten i hans röst. Och som hon såg honom stå där inför sig, kände hon, att hon tryggt kunde ge sitt lif åt honom. Han talade mellan sammanpressade läppar, och

ha förtjänat ett sådant uppträdande. "Men om fröken ville tillåta mig att följa med in . . ."

"Ja," sade hon trött, kyligt. "Baron kan följa med upp, om det konvenerar. Vi ha främmande inne i biblioteket — bruks- patron på Hacksta. Skall inte baron gra- tuleras?"

Nu förstod han. Det gick en het sky öfver hans ansikte. Han bet hårdt ihop tänderna och tog ett steg framåt som för att rycka hen- ne till sig, sluta henne hårdt i sin famn. Men som om något hejdat honom, föllö hans armar åt sidorna, in- nan han nått henne, och hans ansikte blef mörkt och dystert.

"Gratulera," sade han förvirradt. "Och det begär fröken Marie-Charlotte?"

Hennes ansikte hårdnade och blef som sten. Det kom öfver henne en känsla af förakt för honom, som stod där och inte tog steget ut, utan lät lyc- kan gå sig ur händer- na af pur tveksamhet. Hon hade litat på ho- nom så starkt, att hon satt allt på spel för att slå ett slag för deras kärlek, att hon utan tvekan kunde ha sprungit ända hem till honom, trotsat allt, fars och mors vrede, hela socknens förtal, om det kom ut, att hon vågat det oer- hörda — blott för att säga honom, att det inte längre var tid att leka kurra gömma med hvarandra, att de stodo inför ett afgö- rande den här gången, och att det berodde på dem själfva, om de skulle skiljas för alltid.

Men då hon såg honom komma emot sig och stanna på

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och läro- rik lektyr. Mot insändande af nedannämnda be- lopp till *Expeditionen af Idun, Stock- holm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: —	Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas)	5: 50
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Idun 1907 (med julnummer)	6: —
Idun 1895 (utan julnummer)	2: —	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1902 (med julnummer)	4: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1903 (med julnummer)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 50
Idun 1904 (med julnummer)	5: —	Barngarderober 1905, komplett	2: —
Idun 1905 (med julnummer, nr 28 felas)	5: —	Barngarderober 1908, nr 4 o. 5 felas	2: —

LÄS!

ögonen borrhade sig in i hennes, som om hans väl eller ve berodde på hvad hon svarade. Och i detta ögonblick låg hans själ så öppen och klar för henne, att hon fuller väl förstod, att det var detta — och ingenting mindre — som behöfts, för att han skulle stå som en man inför henne.

“Nej,” sade hon stilla, skyggt, men mötte frimodigt hans forskande blick.

“Och hvad vill ni då, Marie-Charlotte?”

Hon smålog sedesamt och vände bort hufvudet, så att han ej skulle se, hur hennes ögon strålade skälsmaktigt.

“Mor vill för mig, och då är väl ej värdt att streta emof.”

“Jag frågar — hvad vill då Marie-Charlotte?”

Han tog hennes hufvud, böjde det upp mot sig, och hon kände med glädje, hur svag hon var i hans starka famn.

“Baron hörde ju, att mor vill för mig,” sade hon lågt, lyckligt, “men om baron är så envis och oförtruten, så vet jag också, att jag vill för mig själf nu.”

Patriotism.

SKEPTIKERNA, TILL HVILKA ni, mina landsmän, i detta fall absolut höra, säga och påstå att fosterlandskärleken endast är en vanlig egoistisk en-själftill-nyttakänsla, som alls icke har någon företrädesrättighet till vår sympati och beundran. De vise tillägga dessutom att folk som bekajas af patriotiska passioner i allmänhet äro olyckliga. Detta sista är åtminstone ett påstående som man ofta hör — hvilket är genant — det håller nämligen alls ej streck. Utbytte man “patriotiska passioner” mot “politiska passioner” vore det en annan sak.

Det är ju möjligt att de två begreppen äro oupplösligen förenade, af de folk vi känna till äro kanske fransmännen de mest patriotiska — och icke ens deras hetaste och blindaste beundrare kan fränkänna dem politiska passioner och laster!

Därmed må nu vara hur som helst, jag tillstår att fransmännens patriotism helt och hållet bedårar mig, i alla sina manifestationer!

Och de äro legio! Man kan icke lefva ett par timmar i Paris — eller Frankrike — utan att påminnas om att dess söner och döttrar fullt ut unna sig njutningen af en välförstådd patriotism.

I städerna spela municipalorkestrarne marseljåsen under folkets tårhesa hurrarop, och bonden som knogar hälvägen fram hvisslar “le drapeau tricolore”.

Frankrike har betalt och möjligen förvärfvat sin patriotism med mycket blod och många lif, deras känsla liksom deras minnen, går därför i den krigiska stilen. Och däröfver må ingen förundra sig i ett land där knappast någon större familj icke under nuvarande eller närmast föregående generation förlorat någon anförvant i aktion — eller fått honom hem som krympling, det uppväxande släktet till en påminnelse och en hetsare!

Här finns en stor och penningstark förening, som öfver hela landet i tätt bebyggda och leende trakter och vid de knappt trafikerade vägarna i de fattiga kustlandskapen, reser ganska magnifika monument af granit, med lagerkransar och kanonkulor och stora gyllene bokstäfver “aux morts pour leur patrie”, åt dem som dött för sitt land.

Sådant tar mera än utgifvandet af traktater och underhandlingar från Wien och Versailles!

Konsten har beredvilligt ställt sig till fosterlandskärlekens förfogande, både “den bildande” och musiken.

Första salen i de flesta franska museer är vanligen helgad åt “le drapeau tricolore” i en så hetsande och dramatisk situation som möj-

ligt, och sannerligen, det är icke endast rödbyxorna som helst se på den, lämnande venusar och genres åt sina öden!

Jag har hört stora svenska målare tala rätt föraktfullt om monsieur Detaille, men det är icke endast publiken framför hans stora läger-tafla i Luxembourg som är rolig att se på! Duken är mycket stor, man ser ett läger på en fullkomligt slät terräng, soldat vid soldat sofvande i sina kappor bredvid de uppställda gevären, och här och där en sur och svag eld. Och hän öfver natthimlen drar “den lille korporalen” med sina ärrade män, med trasiga fanor och smutsiga uniformer, och med Frankrikes ära och glans som en svag guldguld öfver tåget. Uppriktigt sagdt, jag kan icke häda, icke när jag ser taflan, och framför allt icke när jag ser dem som betrakta den, riddare af legionen, arbetare och soldater!

Öfverallt ser man taflor och monument i samma genre, ibland ohyggliga i sin hänsynlösa realism, men ofta både stortänkta och vackra.

Men allt detta är ju egentligen döda ting, som icke behöfva spela roll för dem som gå i livfrets sele. Men äfven för dem finns det godt om patriotisk känsla (eller känslsamhet!) här i landet.

Metz, det är den ömmaste mest tunnläkt punkten i det röda ärr som Frankrike och fransmännen ha sen “kriget”, hvars färor och förödmjukelser ännu äro så påtagliga att bönderna här på tal om det aflägsna och okända Sverige så godt som omedelbarligen fråga: “Om vi ha krig hos oss? Känner ni kriget, madame?”

Och i Metz, Alsace-Lorraines strategiskt och sentimentalt sedt viktigaste plats som fransmännen slagits och hungrat för knappa trettio-åtta år sedan, där håller nu “le Kaiser” revy med trupper i preussarnes anskrämliga uniformer under det hornmusiken tutar “Heil Dir” och andra barbariska låtar. Tidningarna skicka korrespondenter och infödingarna flagga (här till nödda och tvungna) svart — hvitt — rödt — men det syrliga specialtelegrammet till le Matin från den stora dagen i hufvudstaden Strasbourg slutar med en liten diskret passus: “Men, i ett undanstucket hörn af Strasbourg, i rue Thoman, jag önskar vara exakt, har jag i dag sett en liten fransk fana fladdra för vinden, den enda fana som nu är förbjuden i Alsace-Lorraine.”

Här är icke plats och min är icke förmågan att noggrant beskrifva hur sådant sätts i system och läres barnen i skolan, men: om de äro goda och läraktiga barn, bli de goda och rika medborgare, och då skall vårt vackra Frankrike återtaga “provinserna”.

För att pigga upp skattdragarne låter man i Tyskland regementena tidt och ofta i sina uniformer och under full musik tåga igenom städerna i stramaste paradakt — här tycks sådant icke vara nödvändigt.

När någon gång ett regemente med musik och med sina fanor i den nyinförda, otvungna “taktan” går genom Paris, som dock är den vid sensationer mest vana af de franska städerna, är det ett skådespel, som för en nordbo är lika främmande som vackert. Folket rusar naturligtvis till i massa, men icke som vanligt, skränande och knuffande, allt går snabbt och tyst till. Och alltefter som fanorna passera lyftas alla hattar, rentierns så väl som “den organiserades” och till och med den ifrigast brådskande finner tid att afse en minut från sin sysselsättning för att stanna ordentligt och i frontställning hälsa fanan. För några år sedan stod jag vid ett bygge i ett arbetarkvarter och åsåg ett sådant skådespel, en af murarne svarade på min förvånade fråga: “Ni måste förstå, madame, det är det regementets fana och de ha slagits för oss. Fanan har

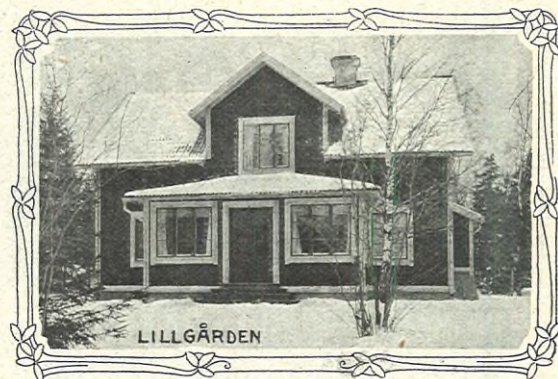
varit i krig!” Vidare explikation ansågs tydligen öfverflödig!

Sedan dess har jag så ofta sett fanorna hälsas att jag icke riktigt lider att se våra egna gamla dukar, dem våra fäder slagits och svulnit för, ohälsade exponeras på gatorna för en stirrande och oberörd publik!

Må vara att patriotism är ett nonsens, och krig säkerligen en styggelse, mig synes att vi som folk äro så kultiverade och medvetna, att vi väl kunna unna oss, utan rädsla att förlora jämvikten, ett “hatten af” för vårt land och dess och våra fäders svåraste och allvarligaste minnen!

Ännu har aldrig någon lyckats svära sig fullständigt fri från sin nationalitet, och blod är alltid tjockare än vatten!

GWEN.

De små på Lillgården.

ICKE SÅ LÅNGT från Stockholm, vid Södertäljetrakten, 4 km. från Nykvarns station har en uppfinningsrik och välvillig dam, fröken Margit Stenberg, på sin egendom “Udden” låtit uppföra ett prydligt annex, Lillgården, enkom för att kunna ta emot små klens stadsbarn, för hvilka det går långsamt att bli starka och duktiga i stadsvånget och stadsluften. Idén är alldeles ny, åtminstone för vårt land, och måste som alla nya idéer ta sin tid för att bryta sig igenom. Men när det skett, komma nog de tolf sängarna i det lilla barnpensionatet hvarje afton att vara upptagna af ett trött och förnöjdt dussin, som varit med och jordbrukat på gården, när det är den årsens tid, eller byggt snöfästning och åkt källbacke, när dessa nöjen äro tillgängliga allt under “Systers” vård och tillsyn. Öfver hufvud är all hänsyn tagen till att man har klens barn att göra med, dieten, däri produkterna från fröken Stenbergs landbruk och ladugård ingå, är enkel och närande, sådan barn behöfva den, och liksom Lillgården har sin egen examinerade sjuksköterska har den sin egen läkare, doktor Inez Laurell.

Fröken Stenberg har under den tid Lillgården varit öppen gjort en erfarenhet, som är ganska betecknande för folks uppfattning: många människor ha låtit afskräcka sig af — det billiga priset, kr. 1,50 per dag. — “Inte kan vi låta våra barn komma på ett hem, som är så billigt, det är väl för folkskolebarn.” Nu är det svårt att förstå hvarför inte “våra barn” skulle kunna vara tillsammans med folkskolebarn under de förutsättningar som finnas på hemmet, men eljes är det så, att hemmet är afsedt för barn ur vanliga medelklassfamiljer med begränsade tillgångar, och att fröken Stenberg anser att 1,50 är just hvad en sådan familj kan komma ut med.

Lillgårdens första gäster kommo redan i februari och ha inom parentes mått bra och trifts godt därute. Vi ville just nu påminna om dess existens till tjänst för stockholmammor med klens småttingar, som behöfva gå på sommarbete i en af Södermanlands vackraste trakter, med skog och sjö. Adressen är Lillgården, Nykvarn, och allm. telefon Turinge 19. —ER.

Landets främsta

litterära och konstnärliga illustrerade familjetidning
bör ej saknas i något hem. Pristäfvingar hvarje vecka.
Helt år 6:50, halft år 3:25, lösnummer 12 öre.

IDUN

Hos Gottfrid Kallstenius.

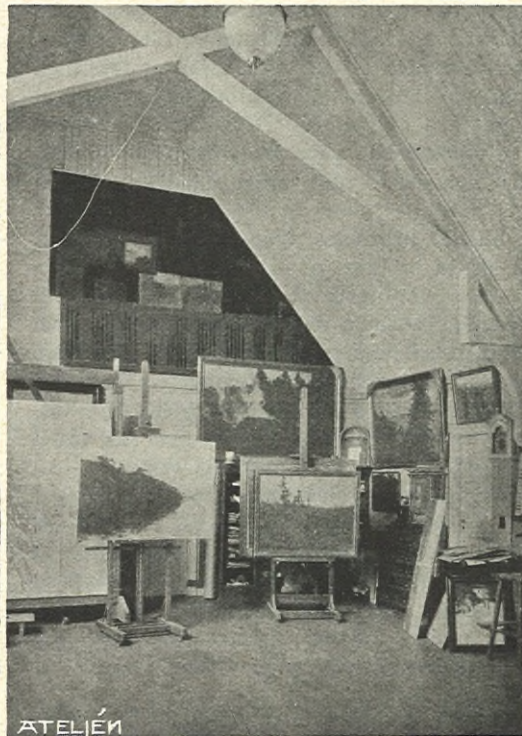
Men vare sig han målar sommaren eller hösten, natten eller dagen, vare sig hans pensels färger äro varma eller kalla — alltid är han drömmaren och den andaktsfulla iakttagaren, hos hvilken "känslornas djupa orgelmusik" står i samklang med tongångarne i natursjälén. I dessa dagar pågår i Konstnärshuset en utställning af hans arbeten, och det är karaktäristiskt för den blygsamme konstnären att han i all stillhet öppnat densamma utan att direkt inbjuda någon och utan att annonsera dess tillvaro.

Den nyss öppnade separatutställningen har gifvit oss en osökt anledning att framställa bilden af Gottfrid Kallstenius, hvarjämte konstnärens egenskap af kommissarie för Svenska konstnärernas förenings stora sommarutställning, hvilken slår upp sina portar i dag söndag den 20 juni, utgjort ytterligare ett skäl.

I sammanhang med porträttet äro vi äfven i tillfälle meddela ex- och interiörer från hans trefna artisthem ute vid Storängen, hvaremot afbildning af någon af hans dukar skall ingå i den serie konstverk från utställningen i Konstakademien, vi ha för afsikt att återgifva i ett par följande nummer.

HAN ÄR en konstnär af det försynta slaget. Det står intet larm kring hans namn och hans personlighet äger något af en tänkares och drömmares sympatiska lugn öfver sig.

Den nordiska sommarnatten har i Gottfrid Kallstenius en pietetsfull och hängifven skildrare. Äfven målar han haf och skär, klippor, som brinna i glansen från en sjunkande sensomarsol och tallar, som lysa rödt i skrefvorna. Eller också skildrar han hösten med rödgul flammande stormhimmel, som suger åt sig allt ljus, medan landskapet inunder ligger i skugga.

ATELIÉN

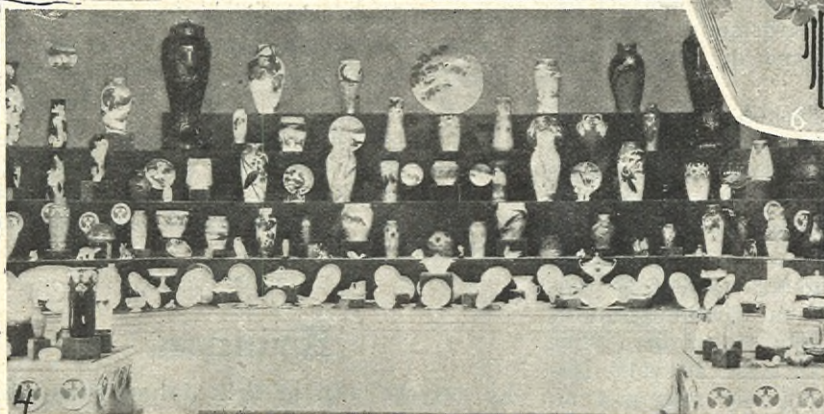
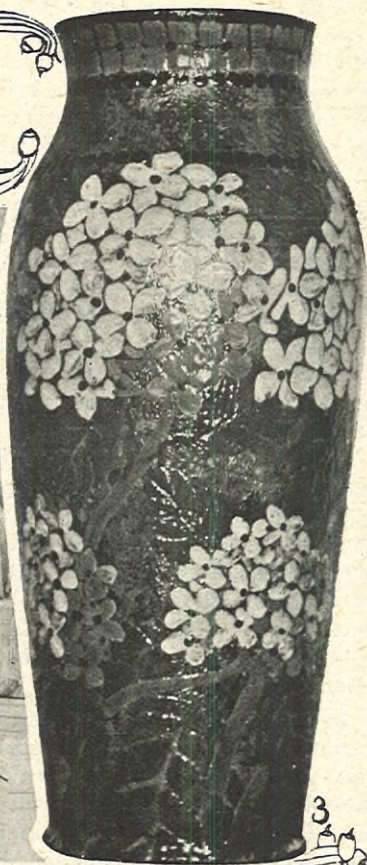
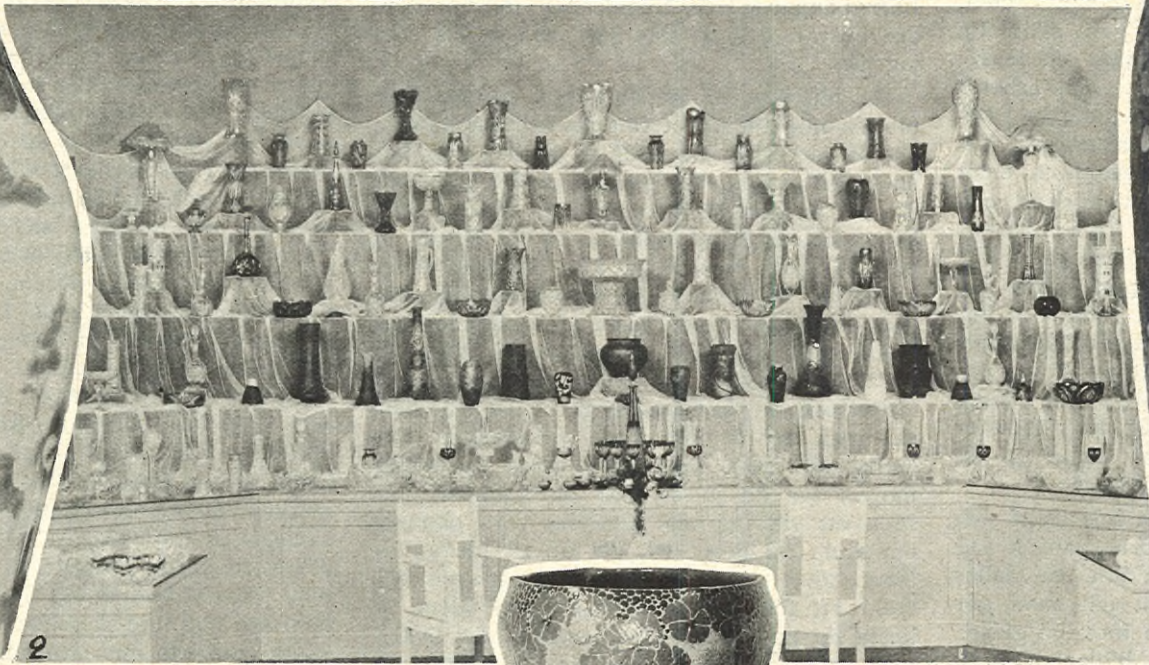
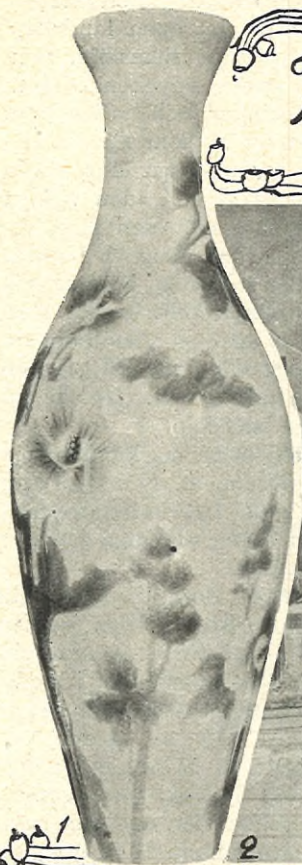
VILA KALLSTENIUS

MATSALÉN

A. Blomberg foto.

Hillevi's ströftåg på utställningen

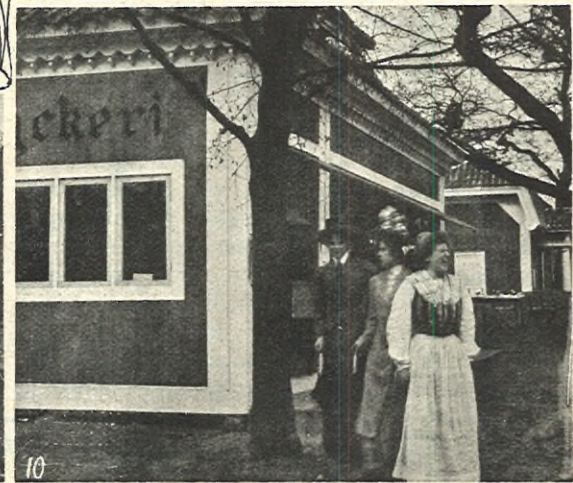
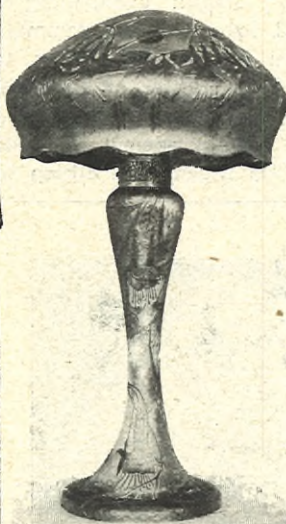
II.

Stockholm d. 15 juni.

VÖRDADE FÖRMAN! Hvad det är roligt, att du är intresserad och förstående, fast det kunde jag då vänta mig, älskade. Att du vantrifs utan din lilla tillförordnade biskopinna är ju på sätt och vis mycket smickrande, men å andra sidan ganska allvarligt, ty nu skall du höra.

Jag skall bli, o, jag skall bli så mycket. Hvad säger du om konstglasetsare? Jag anser att det är absolut ett lifsvverk, och i förra veckan var jag aldeles besluten för det. Olle Hjortzberg har sexton stycken målningar i den stora kupolhallen, föreställande olika slag af konsthandtverk. Där har han målat en flicka, som står och arbetar på konstglas, och då måtte väl jag kunna också. Det var "De svenska kristallglasbrukens utställning", som

1. Rörstrandsvas. 2. A.-B. De Svenska Kristallglasbrukens utställning. 3. Gustafsbergsvas. 4. Rörstrands utställning. 5. Gustafsbergs utställning. 6. Urna från Gustafsberg. 7, 8. Lampa och vas af konstglas från A.-B. De svenska kristallglasbruken. 9. Vattenrutschbana. 10. Tryckeriet. 11. Gästgifvaregården. A. Blomberg foto.

gaf mig väckelsen. Deras kristaller äro nog vackert modellerade och slipade och dyrbara — fast de borde förstå att så länge vår Herre inte låter regna rödt eller anilinblått vatten, så länge bör man inte färga kristallen — men det är nog karlgöra, för matematiskt noggrant för att roa mig. Du får i stället köpa dig en döpelseskål och mig en kristallampa med en elektrisk låga som en liten fånge i foten. Men konstglasen, dem vill jag göra själf. På Reijmyre eller är det Kosta finns en herre, som heter Boman, som sitter och arbetar ut konstsakerna efter de Wallanderska, Bergska och Wennerbergska kartongerna. Nåväl, jag vill bli en Boman, biskop, ta emot konstsakerna sedan färgen är inbränd och därpå tåligt och skickligt slipa fram mönstret i de finaste och luftigaste skiftningar. När sedan vasen var färdig, äntligen, skulle jag hålla upp den mot dagern och glädjas åt hur vackert ljuset flöt utmed mönstrets konturer och glädjas åt att jag skaffat en liten men varaktig bit skönhet till världen. Jag skulle vara ganska stolt, när jag såg min signatur i botten och visste, att den skulle gå till eftervärlden med det unika glaset.

Får jag fara ut och studera hos Gallé och komma hem och bli en glasbrukspamp? Jag tror jag tycker nästan väl så bra om Gallés metod som om Daüms, helst när man gör som Gallé ainé och gjuter in metall i glaset, som sedan, när den smältes, bildar de mest öfverraskande effekter. Tillsvidare har jag köpt en liten reklampyts med fjärilmotiv, den är mycket billig och vacker, men det finns folk, som skrattar hånfullt, när de höra priset. De hade trott 1,25, förstår du! Det är svårt att lära dem skillnaden på fabriksvaror och konst, men denna utställning bör väl göra det.

Eller, biskop, skall jag utbilda mig med särskild hänsyn för porslinsfabrikationen? Jag tror inte precis, att jag vill stå i fabriken och modellera eller glasera eller knacka af kanter eller sköta ugnarne eller sortera eller sätta på schabloner, äfven om jag finge bo t. ex. i en af Gustafsbergs trefna arbetarbostäder och hade medvetandet att ha hjälpt till med att skaffa svenska folket det skönaste och billigaste hushållsporslin. Det sköter nog våra två stolta fabriker, Rörstrand och Gustafsberg om, min hjälp förutan. Gustafsberg utställer en massa billigt, enkelt och smakfullt hvardagsporslin med en enkel rand eller med ett lätt stiliseradt blomstermotiv, och det underbara är att folk mist smaken för förra århundradets klumpiga och oroliga mönster och vill ha det som är vackert! Jag tänkte just, att jag skulle lägga det på minnet och berättat det för dig, det bör glädja dig, som innerst är en sådan estet. Annars är det ju mest konstsakerna, som intressera mig så brinnande. Ett par dar har jag stått och hängt långa stunder utanför de två porslinsmontrerna. De äro nu lyckligtvis så helt olika hvarandra, och på det sättet få vi så många fler variationer, det sköna kan ju trifvas i hur många krukor som helst.

Gustafsbergs specialitet i konst saker tycks vara stengods, fast dessutom ha de ju scrafitto och jasper, det senare särskildt mycket vackert med mönstret i hvitt utskrapadt i den blå massan. Men skall jag få min hand med vid deras tillverkning, så måste jag ju bli artist, jag som aldrig målat annat än hönshuset, och lära mig allt om komposition och strama linjer och färgvalörer och att finna upp nya mönster, nya och nya efter som dessa konst saker ju aldrig göras många, utan äro unika, liksom du, biskop, som själf är ett konstverk efter kartong af Vår Herre. Jag måste med ett

ord bli en ny Gunnar G:son Wennerberg eller en ny Beata Mårtenson, det är de som hittills skött om allt det där på Gustafsberg, och fröken Mårtenson får nog hålla i en stund till, ty innan jag hinner dit, ack, biskop!

Då tror jag det är bättre de få modellera af mig och gjuta mig i Paria som Grodan, Bältespännarna eller Snöklöckan, det blir mindre besvär, och då kan jag vara precis som jag är.

Det blir inte det minsta lättare om jag skall utbilda mig till något fint på Rörstrand, och, vet du, det ville jag ändå så gärna! Jag har en sådan svaghet för deras metoder och tänk du, att komma därhän att man alldeles själf kan göra en Rörstrandsvas, så du kunde få en hvar jul. Skulle du inte bli stolt öfver mig? Jag behöfver ju inte beskrifva dem för dig, du känner deras vaser af Wallander och andra med djurmotiv, blomstermotiv eller dekorativa landskap, lika vackra med sina djupa färger och sin drömmande glasyr som de danska, och det är inte bara vi svenskar, som tycka det. Alla deras nya saker på utställningen får du ju se, när du kommer upp. Men ett vill jag inte låta dig vara okunnig om ända till dess, och det är att medan de förut gjort enstaka ting i den genren och tyckt att folk kunde vara glada åt dem, så kosta de nu på sig hela serviser, där hvarje pjäs är en konst sak. Det är en alldeles ny för utställningen med fjärilmotiv i gråblått, och i dess soppterrin finner du nog vid ditt besök mitt hjerta.

Ja, så står saken nu, biskop, tycker du inte det är rätt allvarligt? Och ändå är jag rädd att när jag börjar fördjupa mig i textilen, som finns grupperad rundt omkring den för min ro så farliga salen med keramiken, blir det yttermera svårt. Då slungar jag måhända keramiken och enda synbara resultat af min entusiasm blir kanske en utställningstallrik med de tre kronorna från Gustafsberg eller Rörstrand. Hvad det är svårt att välja lifsuppgift, biskop. Gick din väg rakt mot biskopsstolen från början?

Nu får du ändå inte bli orolig och tro att jag hänger mig uteslutande åt lifsgrubbel. Jag ber dig vara förvissad, om du eljes tviflat, att jag sköljer ner det med glädjens vin i de mest konstindustriella bågare. Ett par gånger har din släkt kommit och hämtat mig, och då ha vi genast lämnat allvaret och sökt krama ut så mycket som möjligt af de njutningens citroner nöjesafdelningen räcker oss. Men en citron i sänder, så vara de längre. Vet du, det är verkligen allvarligare personer än jag som ha nöje af vattenrutschbanan och jag gör mig aldrig något besvär för att komma bredvid mina manliga sysslingar eller grandonklar när vi rutscha ner, ej heller skriker jag när vattnet stänker för att påkalla deras hjälp, så du har heder af mig, men du behöfver ingenting säga åt Paul. Vi känna nu alla utskänkningsställen och sedan de vandrande flaggorna kommit bort trifs jag utmärkt på Bispen. Nå, det är fler än jag, som göra det. Jag tycker emellertid inte om namnet, det är dumt. Hvarför heter den inte kyrkovaktmästaren, det hade ju också varit ecklesiastikt och dessutom flerstafvigare.

När jag är ensam och vill ta litet frisk luft och titta på folklivet sätter jag mig uppe under träden vid väffelbruket med den lustiga skorstenen eller gör jag en tur i landsmarknaden. Efter som jag är en liten landboflicka trifs jag där. En del är där ju, som icke är äkta och borde vara borta, men man finner också rikligt gedigen gammal hemslöjd

och dräkter, som sofvit i tvåhundra år och ha kommit till heders såsom den gottländska. Gottland är väl förresten det enda landskap, som inte har någon gammal hemslöjd, men i deras stuga säljes i stället smycken af gottlandsmarmor och etsningar och taflor från Visby. Gästgifvaregården är som du ser riktigt treflig att se på, men saknar den breda bondrococon. »Stånkorna af en», »den vårliga dill, spenat och purjolök», och »den pura destillat» saknas, och laxen och ålen och den feta hönan ersättas af vanlig stabomat, korfvar och biffstek. För vanligt enkelt folk är det minnsann inte så lätt att få mat på utställningen. Flickorna i stånden och vakterna vid grinden får gå ut och äta på annat håll. Det är att förmoda, att de göra sällskap.

Det är en tidningsofficin på marknaden som gör en riktig daglig tidning, d. v. s. så riktig som tidningar kunna vara. Det trefligaste med den är att allt går så öppet till, inga kulisser att bedrifva något bakom.

Jag sitter och skrifer detta i Iduns lilla rum, betraktad af »Svenska kvinnan genom seklen» — och s t a c k a r s h o n ! — med direkt utsikt genom fönstret till pinnaståndet i landsmarknaden och det »lustiga huset». På bägge ställena är det trängsel. Det ser ut som om det vore värdt tio öre att få se ett lustigt hus, och det undrar jag inte på, våra svenska hem äro nog inte så roliga. Ett upp- och nedvändt rum kan man åtminstone få se utan att betala. Likaså människokarikatyren.

Farväl, älskade biskop, jag längtar höra från dig, och hvad säger du om mina planer?

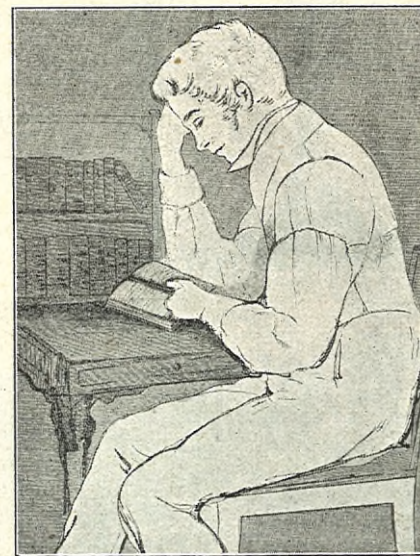
HILLEVI.

Jag tyckte jag såg Paul i går på utställningen. Men, som det står i tidningarna, »det var icke kolera». Det var en annan ståtlig ung man — för Paul har i alla fall något visst med sig.

Kvinnan.

En otryckt dikt af Erik Johan Stagnelius.

FÖR DEN store skaldens författarskap till nedanstående dikt går en gammal släkttradition i borgen. Någon egenhändig text föreligger emellertid icke, men en gammal afskrift har tillhört fru Elisabet Fornander, född Rossander, hvilken var dotter af en syssling till skalden och förtrogen med dennes moder. Sannolikt har hon lämnat poemet till afskrift åt fru Fornander. Då ingenting i dikten talar

ERIK JOHAN STAGNELIUS.
Efter en pennteckning i Kgl. Biblioteket.

Mot hosta,

försäkrad af förkylning, halskatarr m. m.; användes Pil. Dr P. Håkansson's Salubrin fördelaktigast till inandning medelst inandningsapparater enligt särskild beskrifning. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

emot, att den skulle vara af Stagnelius, om den också icke förefaller direkt karaktäristisk för honom, får väl traditionen tagas för god.

Dikten tillhör då sannolikt något af hans besök i Kalmar, och har förmodligen föredragits vid en tillställning af de glada umgängesvännen, hvilka Stagnelius då brukade undfagna med tillfällighetsdikter. Några af dessa äro tryckta i Eichhorns biografiska teckning af Stagnelius och i "Samlade skrifter" m. fl. ställen. De visa "Martyrernas skald" i en burlesk och munter skämtan med vännerna och gruppera sig kring en ung skönhet, fröken Jenny Hellenstjerna, för hvilken han bryr än den ene, än den andre. Det har till och med gissats, att han själf skulle varit fäst vid henne. Hur som helst, han var en vän af glad sällskapslif, och hans fader biskopen berättade för en af sonens första biografier, att Erik Johan "kunde jollra med fruntimmer, när han var vid humör, men vände då merendels talet till ridicule". Stagnelius' sällskapsvers från denna tid är vanligen parodisk eller imiterande, afsedd att sjungas och därför diktad till kända melodier. En af dessa dikter är sålunda skriven till melodien "Vikingasäten, åldriga lunder", ett par andra åter äro på Bellmanska strofer och med hans uttryckssätt.

Det ämne, som upptar "Kvinnans" flesta strofer, skildringen af den hemska förvandlingen från skön och tjusande ungmö till ful och osympatisk matrona, är ju gammalt inom litteraturens värld och har behandlats i snart sagdt alla tonarter. Men på Stagnelii tid hade vår vitterhet en del förebilder att ge för nästan identiskt samma syn på förhållandet, nämligen de gustavianska skalderna. En dikt som Leopolds "Förr och nu" har identiskt samma uppställning, talar liksom Stagnelius om "den sänkta barm", "hvars skatter tiden plundrat," fastän hela situationen hos Leopold är frivol, och Stagnelius hånar mera direkt. I "Den murkna helgonbilden" får man emellertid en bild, som visar hän på romantikens skede. — Besläktad med "Kvinnan" i uttryckssätt är en liten dikt till Chloë, som ej velat bönhöra skalden, och som därför af denne hotas med diverse lidanden.

De tre sista stroforna i dikten äro en halft vemodig, men till formen fortfarande drastisk lyckönskan af skalden till sig själf: hans älskade, hans enda kvinna är sångmön, och henne hotar ingen ålderdom med sina krämpor och lyten. Det är den för sällskapskretsen beräknade formuleringen; i högtidlig skaldisk gestaltning åter ljöd samma lifsöde:

Jag såg den hulda tusen gånger,
men aldrig, aldrig min hon var.
Din hand — jag vill den ej begära,
se, törnet uddas på min stig;
att bjuda, älskade, åt dig
jag har ej lycka, har ej ära.
Snart skall en tung och dyster håll
mitt obesjungna stoft betäcka...

R. G. B.

KVINNAN.

Af ERIK JOHAN STAGNELIUS.

SOM ROSEN glad i daggens vällust står,
så lysa kvinnan i sin ungdoms vår.
Likt dagens blomma hennes prakt försvinner,
och aftonstjärnan den förvissnad finner.

O, yngling! tärnan till ditt hjärta slut
och himlens vällust i dess armar njut!
Låt känslans rökverk för den hulda brinna,
men tro dock verkligt ej på din gudinna!

Så länge flickan än bland nöjens val
högtidligt suger Hebes guldpokal,
hon syns en ängel, sänd till jordens salar,
och himmelsk godhet i dess öga talar.

För dig, o yngling, väl behåll din skatt,
den hulda trånar från sin bröllopsnatt
i långsam tvinsot bort från all sin dyrkan
liksom en murken helgonbild i kyrkan.

Ja, innan kvinnans nio lustrer flytt,
dess blomsterspira till ett ris sig bytt,
i nattlig hufva hennes myrtenkrona
och Venus själf — o! i en sträf matrona.

Den skälmske Amor rymmer innan kort,
från skrupna kinden jagas löjet bort,
hon gracen bort från nattduksbordet snäser
och kysser mopsar och postillor läser.

Men gode Gud, en fentiåra mö —
så vild ej björnen går bland nordens snö,
så högt en retad ocean ej svallar,
så vildt ej stormen luggar skogens tallar!

Ej kvinnligt åskmoln skall min afton bry,
i sångmöns armar vill jag hänryckt fly,
ej höstlig rimfrost hennes lockar stänker,
och tidens hand ej liljebarmen sänker.

Dess ljusa ögon mörkna ej af hot,
och ingen liktorn kväljer hennes fot.
Ej harm och ålder hennes panna fårar,
ej kvinnlig ilska hennes kinder tårar.

O sångmö! må jag öm och älskogsvarm
i mänskensnätter svärma vid din barm;
må ljuft förenta vi tillhoppa sitta
och lugnt se döden in i hyddan titta!

En skönhetstäfling i Jockmock.

Den VANLIGA föreställningen hos landafolket — såsom lapparna kalla de bofasta i motsats till sig själfva, lappfolket, icke lapparna, hvilket namn de anse vara ett otäckt öknamn, — är, att lappkvinnorna äro mycket fula.

Sant är ju också, att den mongoliska ansiktstypen i allmänhet icke är tilltalande för kaukasiern.

Men träffar man lappflickan i — sit venia verbo — vildt tillstånd, i hennes naturliga omgifning och i hennes egen dräkt, utan påhäng af landaflickornas grannlåter, som icke passa henne, och oberörd af dessas tillgjorda pryderi, finner man till sin egen förvåning, att de kunna vara lika vackra som behagliga.

Det oftast blåsvarta håret, de hvita tänderna innanför de fylliga, röda läpparna och de djupt svarta ögonen, som i stunder af uppsluppen glädje utslunga kaskader af gnistor och i stunder af vemod likna urskogens halft dolda, djupa skogssjöar en dunkel sommarnatt, samt den lätt bruna hyn bilda ett så varmt och betagande lefnadsfriskt helt, att man icke märker de utstående kindknotorna och den lätta snedheten hos ögonen. Låt vara, att figuren i allmänhet är väl fyllig för dess längd, så träffar man dock icke sällan flickor, hvilkas kropp är så harmonisk, som blott en fulländad kvinnokropp kan vara det.

Det är bland vallflickorna, som på grund af sina lefnadsvillkor äro tvungna att oupphörligt röra sig i skog och mark, man träffar sådana, ty den ansträngande rörelsen håller fylligheten inom behöriga gränser, ger alla deras rörelser kattens smidighet och styrka och det behag, som är en naturlig följd af smidigheten — ett eklatant bevis på sportens inflytande på kvinno-kroppen.

SKÖNHETER I JOCKMOCK.

Uppgit lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder ägar
fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsgatan 43, Stockholm
Iduns Mönsterafd.

Man får sällan hos landafolken se så små fötter och en så vacker vrist, som hos lappflickan, och hennes händer äro ett barns.

Till lynnet är hon ytterst godmodig, ett gladt barn, som är förtjust öfver att finnas till och därför drar ut det glada och roliga ur den minsta lilla tilldragelse och skrattar däråt af hjärtats lust.

Vid fjorton års ålder är hon fullvuxen — lagen har dock satt giftasåldern till femton — och har ett naturbarns heta blod och starka känslor, hvilka hon visar med vildmarksbarnets hela naivitet och hvilka hos henne leda till en skarp konflikt mellan passionen och ärbarheten, hvarvid den senare vanligtvis kommer till korta.

Naturen har kanske pålagt henne detta begär att njuta fort, emedan hennes ungdom är så kort. Ty redan vid de tjugufem är hon passé, och om le beau reste vill jag blott citera en af Topelius hjältar: "multum habeo pro matronibus respectum".

Vidfogade fotografi togs för någon tid sedan på en marknad i Jockmock, där några intresserade anställde en skönhetstävling bland de därvarande lappflickorna, hvarefter de sex vackraste togos i denna gruppbild.

Det är med vemod, man tänker på, att alla dessa konstlösa, godmodiga, njutningslystna varelser, som ännu bibehållit sig sådana, som de sprungo fram ur naturens sköte, äro dömda att förintas, att inom en tidrymd, som redan kan öfverskådas, afgå från skådebanan, och vid deras åsyn kan man icke värja sig från att se dem liksom i slagskuggan af deras förestående öde, från att i sina öron liksom ur ett dunkelt fjärran höra gladiatorernas: "Hell, Cæsar! De, som gå att dö, hälsa dig."

Också en diktare.

Af Frida Landsort.

I.

BARNEN I GÅRDEN hade vid höstterminens början fått ett nytt element bland sig, en främmande gosse, Allan Lundius.

Fjorton år var han, stor och stark för sin ålder och välvuxen. Goda manér hade han, och bra såg han också ut med sin nästan flickaktigt fina hy, sina skära kinder och sitt burriga, ljusa hår. Hans blå ögon, med brynen något uppdragna vid näsroten, skulle ha varit ovanligt vackra, om icke den ostadiga och undvikande blicken skämt det intryck, de gjorde. På del hela taget låg i hans utseende och väsen något egenartadt, som barnen snabbt lade märke till, och de väntade sig något ovanligt af honom.

Han tillhörde en aktad och förmögen familj i en af landets största städer, vid hvars skola han dittills studerat, och hade nu skickats till grannprovinsens residensstad för att fortsätta sina studier i dess sedan gammalt högt ansedda latinläroverk.

I skolan skördade han emellertid inga lagrar. Hans beläsenhet omfattade endast obetydliga delar af lärobokslitteraturen, den begåfning, han lade i dagen, var icke af den art, som uppskattas af pedagoger, han började snart att allt som oftast skolka från lektionerna, och någon tid till läxläsning fick han aldrig. Läroböckerna voro honom för saftlösa, och lifvet med sina skiftande tilldragelser lockade honom oemotståndligt.

Han hade blifvit inackorderad hos en sextioårig och barnlös änkefru, som bodde i gården, och hvars enda inackordent han var. Hon var

en strängt allvarlig kvinna, som icke ville veta af annat än ordning, flit och sannfärdighet, och som nu fick upplefva oroliga dagar. Oftast var hon ur stånd att kontrollera, hvar och hur och i hvad slags sällskap Allan tillbragte sina många lediga timmar, men snart nog kom hon underfund med, att det stod illa till med hans ordning, ännu sämre med hans flit och allra sämst med hans sanningskärlek. Han saknade helt enkelt förmåga att uppfatta ting och händelser på samma sätt som hans omgivning. Hans fantasi visade sig vara en sprakfåle, som vid minsta anledning råkade i sken, och som då hvarken kunde styras eller hejdas af rytaren. Och Allan beredde sin samvetsömma värdinna ideliga bekymmer genom sina anfall af skolsjuka, sina galna upptåg och sina vidlyftiga och slingriga förklaringar, som hon icke kunde finna reda i och knappt nog afbryta, när svadan gjort henne fullkomligt vimmelkantig. Hon företog en allvarlig själfrannsakan och undrade, hvad hon egentligen gjort för ondt, eftersom hon till syndastraff fått i uppdrag att hålla reda på denna besynnerliga pojke.

Men för barnen i gården var Allan till idel förnöjelse.

Det var en rymlig, gammaldags småstads-gård med en stor almberså, där man kunde spela krocket, en plantering af syrenträd och krusbärsbuskar och med en backe, som sluttade ner mot porten, och som, när snön fram på vintern föll rikligt, kunde användas till kälkbacke, om man icke hade alltför stora anspråk. Hade kälken fått god art, kunde den susa genom portöppningen, öfver den lilla ensliga gatan vid hvilken gården låg, och ett stycke in på närmaste sidogata. Gården var en förträfflig lekplats, och där samlades på lediga stunder de många skolbarn, gossar och flickor, som under terminerna bodde i gårdens större och smärre hus.

I ålder var Allan ett par år före de flesta af dem, och i lifserfarenhet var han dem alla öfverlägsen. Sällan eller aldrig deltog han i deras lekar, som han fann alltför barnsliga, han föraktade deras trånga krocketbana, han försmådde deras kälkbacke, som icke var honom brant och lång nog, han gick sina egna vägar och hade sina egna upplevelser. Ibland kunde det gå flere dagar, då barnen knappt sågo en skymt af honom. Men när han så en stund värdigades sällskapa med dem, var deras nöje så mycket större, ty i ett var han enligt deras föreställning en fullkomlig mästare: i konsten att berätta.

När anden kom öfver honom, samlade han barnen i en flock omkring sig ute på gården. Ju större auditorium han kunde blicka ut öfver, dess mer inspirerad blef han, och ofta förstärktes publiken genom besök af barn från granngårdarna. När Allan då började: "Nu ska jag tala om nånting lifvadt för er," så glömde de krocketspel och bollar, tunnband och kälkar och lyssnade. Med händerna i byxfickorna och klippande med ögonen stod förtäljaren och småtrampade, så att han lätt vaggade af och an, medan orden strömmade ur honom.

II.

Nästan allt, hvad Allan förtalde, var sådant, som han påstod sig nyligen ha varit med om att upplefva. Aldrig hände det de andra gossarne — och ännu mindre flickorna — något särskildt märkvärdigt. Men Allan kunde icke sätta sin fot utanför porten utan att genast råka in i de mest invecklade och spännande äfventyr. Först genom honom gick det upp för barnen, hvilken sällsam stad de bodde i, hvil-

ken mängd farligheter som öfverallt lurade på rof i de till utseendet så fridfulla och lugna husen, hvilka underbara dramer där dagligen utspelades i staden och dess omnejd, och hvilka ståtliga bedrifter man där kunde utföra, om man var käck och snarrådig och därtill hade lyckan med sig. Ty lycka tarfvades sannerligen också, om man skulle slipa helskinnad ur klämman, när det gällde lif och lemmar.

I dessa äfventyr var Allan själf aldrig den egentlige hjälten, men alltid en af hufvudpersonerna, vanligen den, som i det kritiska ögonblicket uppträdde som situationens herre och gjorde slag i saken, till exempel den, som i rätta stunden företedde ovederläggliga bevis på en oskyldigt anklagad persons skuldfrihet, eller med fara för sitt eget lif räddade hjälten — eller den förtrollande hjältinnan — från att förgås i lågorna vid en mordbrand eller bli ihjälslagen och rånad af bofvarna i någon af den lilla stadens många svarta och hemska gränder. Käck och snarrådig var han, och lyckan hade han tydligen med sig. Visserligen hade någon sett honom sent en afton komma hem utan mössa och med nedfläckade och illa tilltygade kläder, och visserligen hände det ibland, att han visade sig med fula skrämor i sitt vackra ansikte, men sådant var obetydligheter och ingenting att göra väsen af, när viktiga ting stodo på spel.

Barnen lyssnade ifrigt. Nog förstode de, att Allans historier icke voro sanna: i så fall skulle de väl ha hört äfven andra tala om dessa märkliga tilldragelser i staden. Men det hände aldrig. Ingen mer än Allan visste något om dem. Sant var det alltså icke. Men så länge han talade, lät det hela trovärdigt nog. Det ena grep så in i det andra, och alltsammans, hur besynnerligt det än var, hängde så väl ihop, att det kunde ha varit sant.

Det var först när Allan tystnat och snabbt och plötsligt, såsom han brukade, gått sin väg, som förtrollningen bröts. Och när åhörarna hämtat sig en smula, brast kritiken lös som en hagelskur.

"Üsch, hvad han alltid ljuger!"

"Och tänk, han inbillar sig, att vi tror!"

"Så fäniga äro vi ändå inte."

"Nej, det är han, som är dum, när han tror det."

"Nånting af det kan ju vara sant."

"Pytt! Det är lögn, hvartenda dugg."

"Men rysligt lifvadt i alla fall."

"Hvar tror ni, han får alltihopa ifrån?"

"Romaner förstås."

"Jag tror, att han smiter ihop alltsammans själf."

Emellertid var det en allmän öfverenskomelse barnen emellan att inför Allan icke låtsas något om, och när han nästa gång lockade på dem med sin vanliga inledning: "Nu ska jag tala om nånting lifvadt för er," samlade de sig åter omkring honom och lyssnade lika ifrigt som någonsin.

III.

Medan Allan ännu var nykommen, iakttog han i sina historier en viss försiktighet. Det var, som om han velat känna sig för, hur pass mycket hans barnsliga auditorium kunde tåla vid. Men efter några veckor ålade han sig icke längre något tvång. Han upplefde allt farligare äfventyr och utförde allt dristigare stordåd. I hans berättelser uppträdde en mängd besynnerliga individer, med hvilka förtäljaren gjorde gemensam sak mot allas deras gemensamma fiende: polisen, som det ofta kräfde en öfvernaturlig slughet att öfverlista. Hans fantasi lekte med alla slags förbrytelser mot lag och

Hvarje husmoder Barngarderoben Hvarje sömmerska likaså.
bör prenumerera på **Pris för holt år 3 kr.; halft år 1:60 kr.** **12 häften årligen.**
Lösenummer 30 öre.

ordning, med fängelser, galgar och schavotter, hans uttryckssätt blef alltmera hänsynslöst, detaljerna alltmera rafflande och barnen kände sig stundom illa till mods, när de lyssnade. De kunde icke längre låtsas, att de trodde, utan ansatte honom med frågor för att förbrylla honom och med tviflande inkast för att drifva honom ut i de vildaste orimligheter.

Allan började tröttna på sitt auditorium och dess ideliga invändningar. Fick han icke sjunga solo under andlös tystnad, ville han icke sjunga alls. Alltmer sällan var han upplagd för att sällskapa med barnen i gården. Helt och hållet upphörde han dock icke.

Ju längre det led på terminen, dess oroligare dagar fick Allans värdinna upplefva. Sällan fanns han inne på sitt rum, ofta kom han försent till måltiderna, om han alls infann sig, och hans skolsjuka hotade att bli kronisk.

"Allt hvad skolor heter," förklarade han i öfverlägsen och förbittrad ton för barnen, "är misslyckade inrättningar, ska jag säga er. De där gamla stofilerna till lärare är ett gement byke, som vi har fått för våra synders skull. Och dem skall man ha vördnad för till på köpet! Det är verkligen för mycket begärtd, för de är sannerligen inga dygdemönster, vet ni."

"Nej, men Allan då! Ska du säga på det viset!" protesterade kören.

Allan lät sig icke bekomma.

"Vi får inte röka en cigarett en gång, men de får bolma som lokomotiv! Vi får inte dra en oskyldig spader hos en kamrat, men de får sitta hela nätterna på hotell och spela knack. Vi får inte dricka ett enda glas punsch, men de får komma i bakrus till morgontimmarna."

Körens harm gick i höga vågor.

"Usch! Fy! Att du inte skäms att ljuga så på folk!"

"Ljuger jag, säger ni?" fräste Allan. "Hur vet ni det, ni små dilamm, som inte vet något annat än hvad som står i katkesen? Och såna skolböcker de kokar ihop sen! Inte kan man läsa så'n förbaskad smörja. Nej, tacka vet jag lifvet! Det skall man vara med om."

Och med var han, hvarhelst det ute i staden var något på färde och folk skockade sig samman. Firades det bröllop i ett hus, stod han sent på kvällen midt inne i den hop, som samlat sig utanför de upplysta fönstren och skrånade: "Bruden fram!" Fanns i en gård en död, sällade Allan sig till den flock af nyfikna, som gjorde sig ett utsökt nöje af att titta på liket och obesväradt utbyta tankar om den aflidnes lefnad och karaktär. Blef en öfverlastad karl en torgdag omhändertagen af polisen, var Allan först i eftertruppen och följde troget med, tills han vid dörren till "kurran" blef bortvisad af ordningsmakten.

Under den stora höstmärknadens dagar, då massor af folk och kreatur samlades i staden, studerade Allan lifvet med större ifver än vanligt. I regn och blåst stod han timtals — utan att känna hvarken köld eller väta — ute på kreatursplatsen och hörde bönderna köpslå, i tätaste vimlet mellan salustånden på stora torget snodde han sig fram och tillbaka genom trängseln, han försökte sin lycka på skjutbanorna, pröfvade sin armstyrka på kraftmätaren, gjorde besök i tälten, där man förevisade jättedamer och dvärgar, vilda djur, akrobatkonster och loppcirrus, och red på karusellens trähästar, tills han blef yr och blek och icke hade ett öre i fickan.

(Forts.)

Under Djurgårdsekarna

är titeln på en ny och anslående bostonsvals af *Johan Nordling*. Den melodiosa kompositionen spelas dagligen med stort bifall på Stockholmsutställningen och har nu i smakfull utstyrsel utkommit för piano två händer i musik- och bokhandeln.

UR BARNENS VÄRLD

FRÅN JDUMS PRISTÄFLING

En dag ur en ostyrings lif.

MED ARVES mammas tillåtelse.

Barnjungfrun: "Nu skall Arve stiga upp, klockan är $\frac{1}{2}$ 8." *Arve*: "Är det hon eller mamma, som är fru i huset?" Strax därpå nyper han "Lillan", så hon gråter. Mamman kommer in med en rotting och ger gunstig herrn smäll. *Arve efter karbasen*: "Ni slåss då här, så man rent kan gå sönder, det är så godt, jag går och dränker mig med detsamma. Det blir mycket lindrigare. Förrästen skall jag säga er, att mig skall man ta med godo, stryk biter inte ett dugg på mig." *Mamman*: "Ja, du skall minsann få resa från hemmet." *Arve*: "Tackar så mycket." Så försvinner Arve. Han har nämligen sina föräldrar ovetandes tagit plats som barberarebiträde ett par timmar om dagen. Efter en stund kommer fadern, som annars brukar raka sig hemma, in i barberarestugan. Arve känner sig nog ganska ängslig, hur det skall gå, men gör dock sin skyldighet och lägger bugande handduken under sin pappas haka. När fadern går, öppnar han dörren under *djunp* bugning. Fadern, som har mycket att tänka på, ser honom inte, utan tar artigt af sig hatten för sin 8-åriga son. "Husch" = en lättnadens suck. Efter en stund kommer en jude in och säger: "Nej, se Arve här." Arve svarar: "Hvem har lagt bort titlarne med herrn." Sen går han utanför stan till en kamrat, som inte är hemma. Då samlar han ihop alla små barn däromkring och med deras hjälp, fyller han brunnen en god bit upp med sten. När det är gjordt, ringar han ihop folket med "vällingklockan". Så går han hem. Vid middagbordet frågar han: "Hvad är det för mat?" — "Fläskkotletter." — "Är det godt?" — "Ja" — "Gif mig då 5 stycken." Om en stund: "Är det hafresoppa! Nej, så min själ jag åter hafresoppa." På e. m. äro han och Lillan bortbjudna till Jisons. Lillan visar honom en docka, som hon fått af fadern. "Tänk, hvad min pappa är snäll," säger Lillan. "Tvi, min pappa är mycket snällare," säger Arve, ger dockan en "sitt upp", så hon slänges i väggen. Lillan att tjuta. Pappa och mamma komma in. "Det var då ock å sjudjädran, hvad du är bråkig," säger fadern. "Sjudjädran," härmar Arve, "det var ett bussigt ord." — Mamman brister i skratt. Pappan fortfarande ond säger: "Ja, du fördärfvar alldeles honom med att ideligen skratta åt honom. Annat är det med Lillan, hon är pappas flicka hon. Lillan gå efter pappas cigarrkopp." Lillan långsamt: "Nej, det göj jag inte, föj jag ä' pappas flicka." Tablå — Arve vid dörren: "Ha, ha, ha," räcker lång näsa och försvinner. Arve får till straff inte gå med till Jisons. Det griper honom, och han vill inte vara hemma, då Lillan göres kalasfin. Han går ut och går. Möter en farbror. "Se Arve, skall du då inte till Jisons i kväll?" — "Nej." — "Hvarför inte det?" — "Jag vill inte." — Farbrodern trugar och vill veta hvarför. "Jag är inte bjuden, om du ovillkorligen skall veta det," snäser Arve till. Hemkommen går han till sin pappa med 50 öre — en veckas aflöning som extra barberarebiträde, hvilken plats han tagit, för det han tycker, "att pappan har så 'kullisalt'

stora utgifter för familjen." Fadern tycker, det var snällt och säger, att han till tack kan få gå till Jisons. "Nej, nu går jag inte, för hvad som är sagdt, det är sagdt. Nå'n reda får det väl vara." — Men om en stund undrar han, om inte tant Jison ringer på snart. "Du får ju gå ändå." — "Nej, jag har sagt, att jag inte går, och en

karl står vid sitt ord." På kvällen kommer undertecknad dit. Arve är i badrummet. Jungfrun springer ut i köket efter en badborste, då det i detsamma ringer på tamburen. Jag tar borsten och går in till Arve, som just är på väg ut: "Här skall man stå och förkyla sig, ge hit borsten, säger jag, och gå. Komma in till karlar, när de bada, fy skam." Och sen somnar Arve, sedan han som vanligt kallat ihop alla för att två gånger högt för dem läsa 5:te bönen i "Fader vår" och förlåt oss våra skulder såsom ock vi förlåta dem oss skyldige äro," ty "det behöfs alltid", och det fast han idag ändå inte varit så bråkig, att han behöft stå tjudrad vid hundkojan en enda gång. — Ja, han är en liten ostyring, men det finnes också så mycket godt hos honom. Aldrig skvallrar han, alltid står han för hvad han gjort, och i smyg gör han många små barmhärtighetsgärningar, och alltid har man roligt i hans sällskap.

FANNY CLAUDELIN.

"Pappa" och "mamma".

MAMMORNA VORO inresta till staden att proviantera.

Barnen lekte vid sjöstranden.

Stora bror skötte, som vanligt, lilla Fred och grannens Anna såg efter syster Frida, som jämte Fred lekte "pappa" och "mamma".

Ett stycke längre bort malde Greta sand på mammas nya kaffekvarn — för att profva hvad den dugde till.

"Pappa" var iklädd en urvuxen kolt — som en gång varit blå — byxluckan hängde ned på de små benen och en urblekt tyghatt satt på sned på hans hvitlurfviga hufvud.

Den lilla uppnäsan såg lindrigt ren ut och torkades stundtals af armbågen.

Pappa och mamma bakade sandkakor och "naggade" dem med ett papyrossmunstycke — som de hittat i gräset.

— Bra håll — sade pappa. —

— Du ä dum — sade mamma, då ä inga ba håll — dåli ä dä. —

— Jo — sa Fred — bra håll — min näsa går dit. —

Så stoppade han — för att illustrera sitt påstående — lilla uppnäsan ned i sandhålet medan mamma — högst förgrymmad öfver motsägelsen — satte sina små smutsiga händer i hans nacke och tryckte hufvudet ned, så han fick sand i munnen. Buh, skrek Fred och spottade, medan ögon och näsa begynte rinna. — Dumma tygga Frida, hu buuu —

Stora bror klef myndigt fram för att spela skiljedomare.

— Ni ä just fridfulla, ni två! —

— Hon säller på mitt håll — skrek Fred.

— Han nuffa mäj — gnällde Frida.

